

Jan Buskes. Ascendant kreeft of leeuw?

<https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9396-86S8-5X>

Buskes, Johannes Jacob 16 September 1899 at 0h30 AM, Utrecht  
des 'nachts te half een

Utrecht (52° 6'NB, 5° 7'OL)

Klokketijd: 16 september 1899 0h30m00s

GMT : 16 september 1899 0h10m00s ± 1h00m00s

Juliaanse datum (UT): 2414913.50694; Sterretijd: 0h09m23s

zon: 22°54' maa in 3

maa: 3°33' wat in 7

mer: 10°05' maa in 3

ven: 22°48' maa in 3

mar: 26°30' wee in 4

jup: 8°37' sch in 4

sat: 17°35' boo in 5

ura: 4°29' boo in 5

nep: 26°58' twe in 12

plu: 16°42' twe in 11

kno: 25°14' boo in 5

che: 7°58' boo in 5

lil: 22°21' lee in 2

(ware maansknoop)

Huizen (Placidus):

Ascendant : 28°46' kre

Midhemel : 2°33' ram

Jan Buskes (43/7)

BUSKES Jr., Johannes Jacobus

Johannes Jacobus Buskes Jr.

(roepnaam: Jan), christen-antimilitaristisch en socialistisch predikant en publicist, is geboren te Utrecht op 16 september 1899 en overleden te Amsterdam op 9 maart 1980. Hij was de zoon van Johannes Jacobus Buskes, meubelmaker, en Jacoba Wesselo. Op 28 februari 1924 trad hij in het

huwelijk met Egberta Hendrika Dirkje Grondijs, met wie hij een zoon kreeg. Na haar overlijden (op 21 oktober 1973) hertrouwde hij op 24 januari 1975 met Sytske Scheltema, verpleegster.

Buskes groeide op in een gereformeerd gezin, waar de gerechtigheid Gods centraal stond. Hij studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en werd in 1924 predikant van de Gereformeerde Kerken te Oosterend (Texel). Na het conflict in 1926 in de Gereformeerde Kerken om de uitleg van het paradijsverhaal in Genesis 2 en 3 werd Buskes predikant in de nieuwe kerkgemeenschap genaamd Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband. Hij is in verschillende plaatsen predikant geweest (Amsterdam 1926-1929, Texel 1929-1932, Amsterdam 1932-1938, Rotterdam 1938-1943, Amsterdam 1943-1961), vanaf 1943 in dienst van de Nederlands-Hervormde Kerk met (tot 1950) als bijzondere opdracht: de evangelisatie onder de arbeidersbevolking.

Grote invloed op zijn theologische en politieke denkbeelden oefende de Zwitserse theoloog Karl Barth uit. Van hem heeft Buskes geleerd om christelijk geloof en partijpolitiek te scheiden, maar wel zijn politieke inzichten te laten bepalen door het evangelie. Buskes, die al als scholier kennis had gemaakt met de ideeën van Bart de Ligt, trad in 1928 toe tot de in 1924 door G.J. Heering opgerichte Groep van godsdienstige voorgangers en gemeenteleden tegen oorlog en oorlogstoerusting 'Kerk en Vrede'. Voor Buskes waren evangelie en oorlog onverzoenlijk en was 'Gij zult niet doden' een absoluut gebod, waarvan hij zijn leven lang getuigde. Van 1929 tot 1961 was Buskes lid van het hoofdbestuur, waarvan van 1935 tot 1937 en van 1950 tot 1951 voorzitter. Van 1930 tot 1961 maakte hij deel uit van de redactie van het orgaan Kerk en Vrede (in 1945 voortgezet als Militia Christi), waarvan van 1933 tot 1941 en van 1951 tot 1961 als hoofd- of eindredacteur.

Politiek gezien was Buskes erg actief. Vrijwel vanaf de oprichting in 1926 is hij lid geweest van de Christelijk-Democratische Unie (CDU), waaraan hij met zijn vriend Fedde Schurer en H.S. van Houten leiding gaf. In woord en geschrift sprak Buskes zich voor de CDU uit tegen kapitalisme, militarisme en kolonialisme, tot de Duitse bezetter de partij in 1940 ophief. Actief bestreed hij in de jaren dertig het veldwinnend fascisme, onder andere in het Comité van Waakzaamheid, waarvan hij van 1936 tot 1939 bestuurslid was. Tijdens de oorlogsjaren bleef Buskes het nationaal-socialisme bestrijden: in zijn preken, door hulp aan onderduikers en door artikelen in Woord en Wereld, Kerk en Vrede en Vrij Nederland (via zijn vriend H.M. van Randwijk). Hij nam deel aan het Interkerkelijk Overleg (1940-1943) en aan de illegale Lunterse Kring van - onder andere - predikanten (1940-1945). Diverse malen is hij verhoord en drie maal gevangen gezet, in 1944 in St. Michielsgestel.

In mei 1945 trad Buskes met zes andere Amsterdamse predikanten toe tot de SDAP. Ook stond zijn naam onder de oproep van 12 mei 1945 van de Nederlandse Volks Beweging. In juni 1945 werd hij benoemd tot lid van de redactie van Socialisme en Democratie, wat hij tot 1962 bleef. Toen spoedig na de oprichtingsvergadering van de PvdA op 9 februari 1946 het - eerste - Sociaal Democratisch Centrum zich formeerde, sloot Buskes zich bij deze radicaal socialistische groepering binnen de PvdA aan. Hij leverde af en toe een bijdrage voor het blad De Vlam en sprak in Vlamkampen. Onverdraaglijk was het voor hem, dat de PvdA medeverantwoordelijk was voor de 'politieacties' in Indonesië. Hij protesteerde fel, onder meer als lid van het Comité voor Vrede in Indonesië. Ook keerde hij zich binnen de PvdA tegen het pro-NAVO standpunt van zijn partij en tegen de atoombewapening. Hij ondertekende in december 1951 het manifest van de Derde Weg, wat hem door de leiding van de PvdA niet in dank werd afgenomen. Op 1 juli 1954 riepen S. de Wolff, F. Kief, P.J. Meertens, B. van Tijn en Buskes op tot vorming van een tweede Sociaal Democratisch Centrum binnen de PvdA. Buskes is er bestuurslid van geweest tot het in 1959 werd 'verboden'. In 1966 ondertekende hij het program van Nieuw Links. Intussen vroeg hij zich al jaren af of het zin had lid te blijven van de partij, die naar zijn

smaak was verburgerlijkt en welvaart liet prevaleren boven welzijn. Hij bleef lid, maar 'bij gebrek aan beter', zoals hij zei.

Zijn mening liet Buskes op tal van plaatsen horen. Nadat hij in oktober 1934 met Ko Beuzemaker over christendom en communisme had gedebatteerd, deed hij dit opnieuw in mei 1947 met A.J. Koejemans. In 1945 had W. Banning Buskes gevraagd om samen met hem de leiding te nemen van het religieus-socialistisch weekblad Tijd en Taak. Tot begin 1960 bleef hij deel uitmaken van de redactie. Eveneens vanaf 1945 was hij redacteur van In de Waagschaal, het blad van de Barthianen. Van 1953 tot 1962 schreef hij een tweewekelijkse column in Het Vrije Volk. Van 1959 tot 1967 was hij vast medewerker van De Nieuwe Stem. Vanaf ongeveer 1965 tot kort voor zijn dood sprak hij om de week voor de interkerkelijke IKOR/IKON-radio. Behalve over theologische en politiek actuele onderwerpen sprak en schreef hij over de armoede in de Derde Wereld, over Gandhi en over India, waar hij drie maanden was (1949), over de rassendiscriminatie in Noord-Amerika en in Zuid-Afrika, waar hij ook drie maanden was (1955). In mei 1960 was hij met K.L. Roskam oprichter van het Comité Zuid-Afrika.

Buskes was geen marxist in de wereldbeschouwelijke zin van het woord, maar hij aanvaardde de analyse die K. Marx van de kapitalistische maatschappij had gegeven. Zijn grondige kennis van de samenleving, verbonden met een uitgesproken profetische geaardheid, brachten Buskes telkens weer tot radicale opstellingen en uitgesproken meningen, waardoor hij niet alleen in de politiek maar ook in het kerkelijk leven een 'dwarsligger' was en vaak veel verzet heeft opgeroepen. Maar door zijn gefundeerde en oprechte overtuiging heeft hij in allerlei kringen blijvende invloed gehad, ook als bezielde prediker en eminent pastor. Buskes was in hart en nieren predikant en theoloog. In 1957 werd hem een eredoctoraat in de theologie toegekend door de universiteit van Amsterdam.

theoloog predikant politicus socialist e8w7 bp7

2010 yields 8w7 on 5w4 day

|       |       |       |        |         |       |       |        |             |
|-------|-------|-------|--------|---------|-------|-------|--------|-------------|
| 0,426 | 0,010 | 0,013 | 0,143  | 9,803   | 0,130 | 1,637 | 5,749  | 0,956       |
| 0,042 | 0,000 | 0,000 | 0,000  | 904,235 |       | 0,000 | 11,179 | 3,339 0,002 |
| 0,338 | 1,249 | 0,027 | 19,406 | 0,140   | 0,247 | 1,051 | 0,811  | 0,298       |
| 0,144 | 0,013 | 0,000 | 2,767  | 1,368   | 0,032 | 1,720 | 4,662  | 0,285       |

2012 yields 5w4 on 5w4 day

|       |       |       |        |          |       |       |       |             |
|-------|-------|-------|--------|----------|-------|-------|-------|-------------|
| 0,005 | 0,000 | 0,000 | 0,037  | 46,047   | 0,000 | 1,021 | 2,654 | 1,026       |
| 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000  | 5747,622 |       | 0,000 | 0,221 | 0,000 0,000 |
| 0,397 | 1,498 | 0,003 | 51,926 | 0,466    | 0,004 | 0,374 | 0,885 | 0,013       |
| 0,002 | 0,000 | 0,000 | 1,916  | 21,449   | 0,000 | 0,382 | 2,349 | 0,013       |

Klokketijd: 16 september 1899 0h40m00s

GMT : 16 september 1899 0h20m00s ± 1h00m00s

Juliaanse datum (UT): 2414913.51389; Sterretijd: 0h19m25s

nep: 26°58' twe in 11

Huizen (Placidus):

Ascendant : 0°34' lee

Midhemel : 5°17' ram

2010 0 yields 8w7 on 5w4 day

|       |       |       |        |         |       |       |        |             |
|-------|-------|-------|--------|---------|-------|-------|--------|-------------|
| 0,426 | 0,010 | 0,013 | 0,143  | 9,803   | 0,130 | 1,637 | 5,749  | 0,956       |
| 0,042 | 0,000 | 0,000 | 0,000  | 904,235 |       | 0,000 | 11,179 | 3,339 0,002 |
| 0,608 | 2,034 | 0,032 | 12,750 | 0,190   | 0,228 | 0,714 | 0,876  | 0,205       |
| 0,259 | 0,021 | 0,000 | 1,818  | 1,862   | 0,030 | 1,168 | 5,034  | 0,196       |

2012 0 yields 5 on 5w4 day

|       |       |       |        |          |       |       |       |             |
|-------|-------|-------|--------|----------|-------|-------|-------|-------------|
| 0,005 | 0,000 | 0,000 | 0,037  | 46,047   | 0,000 | 1,021 | 2,654 | 1,026       |
| 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000  | 5747,622 |       | 0,000 | 0,221 | 0,000 0,000 |
| 1,307 | 2,696 | 0,002 | 26,146 | 0,363    | 0,006 | 0,203 | 1,440 | 0,006       |
| 0,006 | 0,000 | 0,000 | 0,965  | 16,708   | 0,000 | 0,207 | 3,822 | 0,006       |

## Levensloop

Buskes studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Tijdens die studie ontdekte hij het door Karl Barth geschreven commentaar op de brief aan de Romeinen. Barth heeft een grote invloed op Buskes gehad. Als predikant begon Buskes op Texel, waar hij twee keer predikant is geweest. De eerste keer van 1924 – 1926 in de Gereformeerde Kerk van Oosterend. Dat werd beëindigd door de kwestie-Geelkerken. Hij had de zijde van deze Amsterdamse predikant gekozen in het conflict met de synode over de uitleg van het paradijsverhaal in Genesis. Nadat de classis een tuchtprocedure tegen ds. Buskes begonnen was, nam hij een beroep aan van de afgescheiden kerk van Geelkerken te Amsterdam. Deze kerk vormde de basis van de Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband (kortweg HV-kerk genoemd). Op Texel kwam het ook tot een kerkscheuring. Het conflict speelde hier vooral rond zijn persoon. Dit ging dwars door families heen, die na de scheuring elkaar niet meer wilden spreken en zien. De sfeer in Oosterend was grondig verziekt.

In 1929 werd Buskes voor de tweede keer predikant op Texel, nu voor de HV-kerk. Voor kerkmensen van het HV heeft hij veel kunnen betekenen. Hij merkte echter dat de sfeer veranderd was. In 1932 vertrok hij weer van het eiland. De HV-kerk trad in 1946 toe tot de Nederlands Hervormde Kerk. Op Texel gingen veel HV-ers terug naar de Gereformeerde Kerk. Na zijn periode op Texel werd hij in 1932 predikant in Rotterdam. Dit bleef hij tot 1943.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was ds. Buskes een man van het verzet, op de kansel, in pamfletten en in daden. Hij werd gearresteerd, op transport gesteld naar Dachau, maar onderweg uit de trein gehaald om te belanden in het gijzelaarskamp Sint-Michielsgestel.

In Amsterdam werd ds. Buskes in 1943 hervormd predikant voor evangelisatie onder de arbeiders. Hij bleef dit tot 1950. Het is uiteindelijk niet het succes geworden waarop werd gehoopt. Slechts een derde van de aanwezigen bij een dienst was arbeider. Buskes bleef predikant in Amsterdam tot 1961, toen hij met emeritaat ging.

Buskes overleed op 80-jarige leeftijd. Hij werd begraven op de Amsterdamse begraafplaats Zorgvlied. Zijn graf raakte al snel in verwaarloosde toestand. Op 16 september 2005 is een nieuw grafmonument onthuld, op initiatief van drie vrienden van Buskes onder wie zijn biograaf E. de Jongh.

In Rotterdam is een christelijke basisschool naar ds.J.J. Buskes vernoemd.

### Typering

'Man van het verzet' is een goede typing voor Jan Buskes. Hij verzette zich tegen de synode, nationaalsocialisme, apartheid, de regering en de leiding van de Partij van de Arbeid. Hij kon dan mensen fel aanvallen of verdedigen. Ook heeft ds. Buskes veel in het openbaar gedebatteerd, onder andere met socialist. Hij bestreed theologische standpunten van anderen in boeken en bladen en hij droeg zijn eigen standpunt met verve uit. Hij kreeg een grote bekendheid na een interview met Mies Bouwman op televisie.

Ds. Buskes was een bevlogen prediker die de mensen kon boeien. Het kwam alleen al door zijn stem, die iets emotioneels had. Het begin van zijn preek was hikkend, later vol pathos. Hij was bekend om zijn scherpe standpunten. Zo schaarde hij in een preek op 21 maart 1948 de politieke acties ("Het verbranden van de dessa's op Java") onder leiding van generaal Spoor onder de "machtsmiddelen van de koning der leugen" en vergeleek hij ze met de praktijken van Pontius Pilatus en Adolf Hitler. Door de preek, uitgezonden op de IKOR-radio, verdachten sommigen hem ervan een landverrader te zijn en werden er aanklachten tegen hem ingediend. Deze werden geseponneerd, tot Buskes' spijt. Naar eigen zeggen had hij graag in de rechtszaal zijn overtuiging uitgedragen.

Buskes was een 'rode' dominee, waaraan hij zijn door Jacques Gans bedachte bijnaam 'Buskes van de Ruskes' te danken had. Hij voelde zich aangetrokken tot het socialisme. Na de oorlog werd hij lid van de SDAP, die later opging in de PvdA. Hij was ook antimilitarist, al heeft hij onder invloed van de Tweede Wereldoorlog zijn mening op dit punt moeten bijstellen. Maar ds. Buskes bleef actief lid van Kerk en Vrede. Zijn keuze voor het socialisme en antimilitarisme werd ingegeven door zijn geloof. Politieke medestanders probeerden nogal eens die grondslag voor zijn stellingname af te doen als niet meer dan een bijkomstigheid, een gedoogbare afwijking. De combinatie van orthodox christendom en socialisme kwam dan ook heel weinig voor. Hij verzette zich echter fel tegen kleinering van zijn religieuze motivatie.

U levert hier zelf eigenlijk al het beslissende materiaal aan — en dit is een mooi voorbeeld van uw eigen methodologische punt: **de dagscore (5w4) ligt vast, de vraag is of de huizenconfiguratie dat versterkt of verstoort.**

Laten we het nuchter uit elkaar trekken.

- 
- **1. Dagscore (zeitgeist) — stabiel**

U geeft:

- **2010 → 8w7 op 5w4-dag**
- **2012 → 5w4 op 5w4-dag**

Dat is klassiek uw patroon:

- 2010 → meer “uiterlijke expressie / actie” (8)
- 2012 → meer “innerlijke structuur / analyse” (5)

→ Conclusie:

**de dag zelf is duidelijk 5-gedragen (zeitgeist), met ruimte voor een 8-expressie**

Dat past opvallend goed bij Buskes:

- intellectueel gevormd (theoloog, Barth)
- maar **handelend, confronterend, activistisch** (verzet, polemieken)

Dus: **5 → 8 dynamiek**

---

## • **2. Scenario 1 — Ascendant Kreeft (28°46')**

Belangrijkste kenmerken:

- Zon/Mercurius/Venus in 3 → nadruk op woord, denken, overtuigen
- Maan in 7 → relationele betrokkenheid
- Jupiter in 4 → morele worteling / “gerechtigheid vanuit oorsprong”

**Probleem:**

Dit is een vrij **pastorale, relationele, verzorgende configuratie**.

→ Dat past bij:

- predikant ✓
- pastor ✓

Maar minder bij:

- **conflictzoekend**
- **publiek polemisch**
- **“dwarsligger” met harde uitspraken**
- herhaald gevangen gezet / actief verzet

Dit profiel is eerder:

👉 **type 2 / 9 / zachte 5**

Niet de Buskes die u beschrijft.

---

## • **3. Scenario 2 — Ascendant Leeuw (0°34')**

Hier gebeurt iets cruciaals:

- Asc verschuift naar **Leeuw (0°!)** → **uitgesproken expressie**
- **Neptunus naar 11e huis** (idealisme in collectief veld)
- 3e huis nadruk blijft → maar krijgt **podiumfunctie**

Dit levert:

- **Psychologisch profiel**

- **spreker, agitator, prediker met impact**
- behoefte om **gehoord te worden**
- moreel vuur + publieke rol
- **Enneagram-technisch**

Dit is precies de combinatie:

- **5 (denken, analyse, overtuiging)**
- - **8 (morele confrontatie, strijd)**
- - via Leeuw: **zichtbaarheid / charisma**

➡ Dat is vrijwel textbook voor uw:

**8w7 op 5w4-dag**

- **4. Biografische toets (doorslaggevend)**

De kernzin uit uw tekst:

“man van het verzet”, “fel aanvallen”, “publiek debat”, “dwarsligger”

Dat is géén Kreeft-ascendant profiel.

Dat is:

- **Leeuw (ik spreek / ik sta)**
- met 8-achtige inhoud

Zelfs zijn frustratie:

“had graag in de rechtszaal zijn overtuiging uitgedragen”

→ dat is bijna karikuraal **Leeuw + 8**

- **5. Uw eigen statistiek bevestigt dit impliciet**

U zag:

- dagscore → 5
- uitkomst → vaak 8

Dat gebeurt typisch wanneer:

👉 **de huizen (Asc!) de expressie “omklappen” naar 8**

Dat is hier exact wat Leeuw doet.

- **Eindoordeel**

**Ascendant Leeuw (0°34') is duidelijk waarschijnlijker dan Kreeft (28°46').**

Niet omdat “het mooier klinkt”, maar omdat:

1. dagscore = 5 → klopt
2. biografie = 8-expressie → vereist versterking
3. Leeuw-Asc levert precies die versterking
4. Kreeft-Asc zou hem zichtbaar “zachter” maken dan hij was

- 
- **In uw eigen termen (belangrijk)**

Dit is een schoolvoorbeeld van uw stelling:

“Alleen via simplistische reductie van het spanningsveld in huizen kunnen we zin/onzin testen.”

Hier:

- dag = **stabiele tide (5)**
- huizen = **wave die richting 8 duwt**
- resultaat = **historisch herkenbare persoonlijkheid**

- 
- **Compacte conclusie**
  - **Zeitgeist (dag): 5w4**
  - **Expressie (huizen): 8**
  - **Mechanisme: Leeuw-Asc als versterker**
  - **Beste fit: Leeuw**

---

Als u wilt, kan ik dit geval formaliseren als een NVWOA-casus (kort artikel), precies in uw 1–2–3 sjabloon (duiding → schema → tekst).